

SLÆDESPORT

Nr. 57

December 2023

19. årgang

Knud Rasmussen Selskabet

Indholdsfortegnelse

Det Vestligste punkt på Den Femte Thule ekspedition..	428
Lidt om innu indianeren Joséphine Bacon	444
Polarlitteratur.....	446

Knud Rasmussen Selskabet er ligesom tidligere optaget af 5. Thule ekspedition som i disse år forgik for 100 år siden. Derfor er det med stor glæde at vi i dette nummer af Slædesporet kan bringe en artikel af Sergei Y. Shokarev gæsteunderviser ved den slaviske afdeling, University of Chicago. Artiklen omhandler Knud Rasmussens korte besøg på Tjukotka, Rusland, der fandt sted den 17.-18. september 1924 i de sidste uger af den femte Thule-ekspedition. Herudover beskriver Sergei Y. Shokarev det samfund som Knud Rasmussen besøgte dengang samt forholdene der i dag. Jeg vil her på dette sted takke Sergei Y. Shokarev for artiklen der tidligere har været publicerede i et videnskabeligt tidsskrift på russisk og engelsk. I den videnskabelige udgave var der en omfattende litteraturhenvisning, som vi har valgt ikke at medtage her i Slædesporet. Det ville ellers være relevant nok, men så havde der ikke været plads til artiklen i et enkelt nummer. Artiklen kan sagtens præsenteres i den nuværende form og stædig fremstå som et solidt forskningsprojekt.

Vi har lidt om innu indianeren Joséphine Bacon der er en fascinerende person og dybt engagerede i urfolkenes sag i Canada. Knud Rasmussen Selskabet har som sit interesseområde hele Arktis og der er derfor intet mærkværdigt i at vi nu og da har omtale af de forskellige arktiske folkeslag, deres kulturer og situation. Knud Rasmussen selv interessererede sig for alle de arktiske folk, tænk på at det var samerne han skrev om første gang han forsøgte sig som forfatter. To af Nationalmuseets sibiriske shaman dragter er fremskaffet af Knud Rasmussen, hvilket jo tyder på en interesse for de sibiriske polarfolk. Dermed er vi igen fremme ved temaet for dette Slædespor nemlig Rusland og Knud Rasmussen. Hans ophold der var kort, men han opgav aldrig tanken om at vende tilbage en dag og forsætte sin forskning der.

Kilaasi

Forside billede

Knud Rasmussen på skonnerten Teddy Bear på 5. Thule ekspedition. Billedet er taget i Alaska hvor ekspeditionen første gang mødte kaptajnen på Teddy Bear Joe Bernard. Det var med denne skonnert at Knud Rasmussen sejlede til Rusland.

De i artiklerne fremsatte synspunkter er forfatternes egne og dækker ikke nødvendigvis Knud Rasmussen Selskabets synspunkter.

Eftertryk af artikler kun med forfatterens tilladelse
Layout: Erik Fleischer

Det Vestligste punkt på Den Femte Thule ekspedition – Zhnevo (Kengisqun)

Af Sergei Y. Shokarev

Gæsteunderviser ved den slaviske afdeling, University of Chicago

Sammenfatning

Denne fremstilling giver et overblik over Knud Rasmussens korte besøg på Tjukotka, Rusland, der fandt sted den 17.-18. september 1924 i de sidste uger af den femte Thule-ekspedition. Da Rasmussen ikke havde officiel tilladelse til at besøge Rusland, blev hans rejse brat afsluttet, og han kunne kun gennemføre en lille del af den forskning, han forestillede sig. Selvom Rasmussens rejse blev beskrevet i hans populære fortælling om den femte Thule-ekspedition og i andre publikationer baseret på hans dagbøger, har man ikke vidst meget om de lokalsamfund, han besøgte i Rusland, Dezhnev og Uelen, og de mennesker, han mødte der. Denne fremstilling bruger russiske kilder for at dække historien om den russisk-tjuktske handelslandsby Dezhnev, hvor Rasmussen gik i land, og hvorfra han blev deporteret tilbage til Alaska efter en 10 timers ophold i den nærliggende distriktsbygd Uelen, hvor han mødtes med russiske embedsmænd, lokale handlende og de oprindelige indbyggere.

Ankomst til Dezhnev

Den 17. september 1924 ankom Knud Rasmussen til Tjukotka på skonnerten Teddy Bear og gik i land ved Dezhnev. Rejsen skulle ifølge Rasmussens plan give

ham mulighed for at studere de asiatiske eskimoer (Alias: "Jupik" eller "Sibirisk Jupik") som kulminationen på den femte Thule-ekspedition (FTE). Hans forskningsarbejde på Tjukotka forløb derimod ikke, som han havde forestillet sig det. Han blev straks pågrebet på kysten af en sovjetisk grænsevagt, hvis efternavn Rasmussen beskrev som "Al-layeff", og blev ført til den nærliggende bebyggelse Uelen, hovedkvarteret for de lokale sovjetiske myndigheder.

Sovjets pepræsentant Allayeff der forbød Knud Rasmussen adgang til East Cap.

Den følgende dag blev Rasmussen tvunget til at forlade det sovjetiske område, da han ikke havde nogen tilladelse, der tillod ham lovlig indrejse til Rusland. Rasmussen beskrev i detaljer historien om sit besøg på Tjukotka i den første populære beretning om hans rejser; den engelske udgave mangler desværre nogle fra denne tidligere danske publikation. Et kort resumé af disse oplysninger blev senere inkluderet i FTE's endelige rapport.

Desværre er der indtil videre ingen beskrivelser fundet, der bekræfter Rasmussens tilstedeværelse på Tjukotka, i Stadsarkivet for Tjukotkas Autonome Distrikt (SACHAO) i Anadyr, hovedstaden på Tjukotka. Derfor præsenteres oversigten over begivenhederne nedenfor hovedsageligt i overensstemmelse med Rasmussens offentliggjorte beskrivelse. Russiske kilder muliggør tilføjelse af visse detaljer til hans forklaringer og forbedrer dem med oplysninger om de steder, han besøgte, og de mennesker, han mødte på Tjukotka. Formålet med denne artikel er at analysere overlevende skriftlige optegnelser (for det meste på russisk, men nogle på engelsk) om hans rejse til Tjukotka, at sammenligne forskellige versioner af begivenhederne og at kaste lys over årsagerne til uoverensstemmelser i, hvordan en og samme historie blev præsenteret af Rasmussen og i den officielle sovjetiske fortælling. For at kunne besøge Rusland (dengang USSR, Unionen af Socialistiske Sovjetrepublikker) fra Alaska, skulle Rasmussen have en indrejsetilladelse fra de sovjetiske myndigheder. Han anmodede om dette,

mens han var i Nome, men ventede forgæves på tilladelsen i næsten tre uger. Sejladssæsonen i Beringstrædet var ved at være slut, så Rasmussen besluttede at besøge Tjukotka uden officiel tilladelse. Han lejede skonnerten Teddy Bear under kommando af den amerikanske kaptajn Joe Bernard. Det var et risikabelt træk, fordi de sovjetiske myndigheder forsøgte at begrænse amerikanske handelsoperationer i Tjukotka på det tidspunkt og indførte strengere regler for udenlandske skibe. Den 17. september 1924 krydsede Teddy Bear Beringstrædet og ankom til Dezhnev bugten nær den bebyggelse, der almindeligvis er kendt på russisk som Dezhnev, men som Rasmussen kaldte Emmatown. Navnet "Emmatown" er citeret i den endelige rapport og på det kort, der er vedlagt FTE-rapporten.

Sovjetiske opslagsbøger over stednavne giver andre betegnelser for det samme sted: Tjukter navnet Ken'isk'un (Kengisqun) og Jupik-navnet Kangisqaq, der kan oversættes som "placeret i et bugt" eller "spidsen af en bugt". Harald Sverdrup, en af deltagerne i Roald Amundsens ekspedition, der besøgte Dezhnev i 1921, nævnte dets fejlstavede Tjukter navn som "Kengeskon". Man kunne tro, at Rasmussen simpelthen lavede en fejl eller citerede et navn, der var almindeligt blandt amerikanske handlende i Nome. Imidlertid bruges versioner "Emmatown" i flere andre kilder fra det sene nittende og begyndelsen af det tyvende århundrede. I Krause brødrenes beretning om deres rejse i 1881 som "Enmittan", og i mange Russiske kilder som "Enmy-yatin", "Il'mittaun", "Enm'tag'n", "Er-

mitayn”, ”Ermitayn”. Vladimir Bogoras oversatte navnet fra tjukter sproget som ”enden af en klippe”, men bemærkede, at der også boede ”eskimoer”. Ifølge Mikhail Chlenov og Igor Krupnik var Enmytagin faktisk en jupik bebyggelse på en stejl skråning mellem Dezhnev og Ken’isk’un /Kangisqaq selvom det ikke kan udelukkes, at ”Enmytagyn” (anglisert som Emmatown) var et alternativt navn for Ken’isk’un /Kangisqaq, der var i brug ved Rasmussens besøg.

Dezhnev Oprindelse og tidlige historie

I 1990’erne udgravede den russiske arkæolog Sergei Gusev nogle gamle delvis underjordiske boliger ved landsbyen Dezhnev/Kangiskak; ifølge hans data var stedet beboet kontinuerligt fra det femte eller sjette århundrede til det nittende århundrede e.Kr. Kort efter udførte Akradyi B. Savinetskiy og hans gruppe arkæologisk og zoologisk forskning på stedet; ifølge deres fund spænder de ældste lag fra f.v.t. 2630 til 1270 e.Kr, hvilket peger på en næsten ubrudt 2700-årig besættelse. Området indeholdt genstande fra flere på hinanden følgende gamle eskimokulturer: Den gamle Beringhavskultur, Birnirkkulturen, Punukkulturen, tidlige og sene Thulekulturer. En så lang bosættelsesperiode skyldtes gunstige forhold for havpatedyrjagt i området, primært af skægsæl og hvalros.

For den senere periode af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet har man vigtige data om befolkningsstørrelsen for den gamle Kanisqaq/ Ken’isk’un

bebyggelse: her var fire boliger i 1881, otte boliger i 1896 med en samlet befolkning på 42 og 10 boliger (tjukter telte: jarrangere) i 1912, og 18 boliger (jarrangere) i 1920’erne. Begyndelsen af den historiske bosættelse Dezhnev og dens hurtige vækst i de første år af det tyvende århundrede skete takket være etableringen af en logistisk handelsbase for det russiske nord- østsibiriske samfund (NESS), dannet i 1900. En kommerciel virksomhed ledet af den pensionerede russiske kejserlige gardes oberst V.M. Vonlyarlyarskij. De russiske myndigheder håbede, at denne handelsstation kunne bremse amerikansk kommerciel ekspansion på Tjukotka, der var begyndt efter guldfeberen og opbygningen af byen Nome 1899 i Alaska. Imidlertid blev handelsstationen en ” brobygger ” for at fremme amerikanske interesser på Tjukotka.

Vonlyarlyarskij modtog eksklusive rettigheder til efterforskning og udvinding af mineralressourcer på Tjukotka halvøen, primært guld; NESS fik dog ingen særlige dispensationer til at drive handel. I 1902 etablerede NESS handelspladser på tre gunstige havne på den russiske kyst af Beringhavet: St. Mikael i Dezhnev bugten, St. Nikolaj i St. Lavrentiya bugten og St. Vladimir i Provideniya bugten. St. Mikael handelsplads fik snart navnet Dezhnev på grund af dens beliggenhed tæt på Kap Dezhnev (Østkap), opkaldt efter Semjon Dezhnev den første europæer der besejlede sundet mellem det nordøstlige Asien og Nordamerika i 1648. NESS valgte dette sted på grund af dets placering i bugten, som også

blev navngivet Dezhnevskaja Bay. Den relative nærhed til Nome gjorde stedet til et praktisk knudepunkt til opbevaring af handelsvarer og byggematerialer.

Den russiske ingeniør Konstantin N. Tulchinskij (1865–1939), der var sendt til Tjukotka i 1905 for at kontrollere NESS aktiviteter, beskrev Dezhnev handelspladsen på følgende måde: ”Baseret

kert se, at de samme lagerbygninger blev brugt til deres hovedformål at opbevare importerede varer.

Den russiske politikaptajn Nikolaj F. Kalinnikov, der besøgte området i 1910, hævdede, at formålet med disse NESS-stationer ”var dobbelt: at tjene som basispunkter og lagre for mineudstyr og at være butikker for handel med urfol-

Lige efter ankomsten til Rusland Knud Rasmussen sammen med 2 ukendte russere

på Selskabets aktivitet på Tjukotka, kan jeg ikke kalde strukturerne afbildet på billedet ved noget andet navn, undtagen ”Nordøst Sibiriske Selskabs vinhandelslagre”. Desværre var billederne ikke vedhæftet Tulchinskijs offentliggjorte rapport. Pakhusene kan dog ses på mange af de senere billeder fra stedet. I 1924 kunne Knud Rasmussen helt sik-

kene”. Ifølge Tulchinskijs rapport drev stationerne primært handel, herunder udveksling af spiritus for havpattedyrsprodukter, skind, isbjørneskind og andre trofæer, selvom det var strengt forbudt. I 1905 var Baber, en amerikaner, leder af Dezhnevo handelsstationen.

En person ved navn ”Kossak Mishka” (Mikhail Lvov Bashanin) var den eneste

repræsentant for den russiske regering i området. Tulchinskij rapporterede, at i 1904– 1905 havde Dezhnev handelsstationen indbragt 50.000 rubler i profit til NESS. Kalinnikov bemærkede, at NESS aktivitet blev udført ”irrationelt, og derved gik handlen ned ad bakke.” I løbet af koncessionens sidste år (1910) blev NESS-stationer lukket på grund af mangel på handelsvarer, og snart ophørte NESS med at eksistere. Noget tyder på, at bevillingen blev ophævet, fordi NESS forfulgte amerikanernes interesser.

Dezhnev bosættelse og dens indbyggere fra 1910 til 1920'erne.

I 1910 begyndte et andet russisk handelselskab, Karaev brødrene, deres virksomhed på Tjukotka. Alexander I. Karaev (1886-1961), en osseter (etnisk folk i Kaukasus), var grundlæggeren. I modsætning til mange andre handlende udelukkede Karaev brødrene spiritus fra deres handel. Hovedkontoret lå i Vladivostok, og de lokale handelscentre eller ”satellitter” var på Tjukotka, i landsbyerne Ryrkaypii (Nordkap), Vankarem, Enurmino, Uelen, Dezhnev, Yandogay, Chaplino og Zaliv Kresta (Hellige Kors bugten). Takket være tilstedeværelsen af de forladte NESS varehuse blev Dezhnev centrum for Karaevs’ handelsimperium på Tjukotka. Boris A. Karaev, søn af Alexander Karaev, skrev i sine erindringer: ”. . . Selskabets Forretninger gik godt; salgsvolumen, overskud og kapital steg”. Virksomheden blev berømt ikke kun i det russiske Fjernøsten, men også i Alaska. Karaev brødrenes forretning forløb i hård konkurrence med de ame-

rikanske handlende. Karaevs havde til formål at etablere russisk handelskapitals dominans og ydede støtte til nye russiske iværksættere.

Yderligere skrev Boris A. Karaev om sin far: ”Alexander Karaev, der ledede virksomheden, blev ikke bare kendt for sine forretningsevner, men også for sine brede interesser. Han kendte tjuktisk og eskimosprogene godt, lærte i detaljer lokalbefolkningens vaner og adfærd og var venner med Vladimir K. Arsenjev berømt russisk naturforsker og forsker fra Fjernøsten. Han skrev artikler, der blev offentliggjort i det regionale tidsskrift, ”Fjernøstens økonomiske liv”, der blev trykt i Khabarovsk. På det tidspunkt blev han anset for at være en bemærkelsesværdig fotograf. De fotografier, han tog på Kamtjatka, Tjukotka, Alaska, USA og Vladivostok som skildrede folkelivet i området i 1910’erne-1920’erne, er bevaret den dag i dag”

Nogle fotos fra Karaev-familiens arkiver blev offentliggjort i Boris Karaevs erindringer. Andre fotografier blev offentliggjort i en Live Journal-blog af en bruger ved navn Odynokiy (Vitaliy Yastremskij), der har indsamlet forskellige materialer om Karaev familiens historie og landsbyen Dezhnev. Familiens bidrag til den lokale kultur fremgår af Alexander Karaevs rapport, at: ” Eskimoerne i nærheden af Providenija bugten og Cape Chaplin snakker indbyrdes ikke kun på russisk, men også på deres modersmål. Skriftsproget blev introduceret af os, karaeverne, som udnyttede det faktum, at vi, osseter og eskimoerne havde samme lyde i sproget.” Karaev udførte også

meteorologiske observationer i Dezhnev i 1916, 1917 og 1918.

Under den russiske borgerkrig (1918-1921), blev Karaev handelsfirmaets butikker gentagne gange røvet af både bolsjevikkerne og regimenterne fra den hvide garde. Karaeverne valgte dog at tage parti for de sovjetiske myndigheder. Den 23. december 1922 blev Fjodor Karaev, Alexander Karaevs yngre bror, udnævnt til Kamtjatkas Revolutionære Komité's autoriserede repræsentant i Anadyr' Uezd distriktet og på Tjukotka-halvøen, gældende fra den 3. januar 1923. Han fik til opgave: "at organisere et politi bestående af lokalbefolkningen, at foretage afgørende handlinger for at beskytte værdigenstandene og pågribe hvide banditter, der flygtede med stjalne pelse fra Kolyma-regionen og havde til hensigt at snige sig over Beringstrædet til Amerika".

Fjodor Karaev organiserede en "borgergardist" afdeling, sammensat af lokale handlende og handelsstations arbejdere (inklusive adskillige immigranter fra det russiske nordlige Kaukasus, osseter, dagestaner og ingush samt jægere fra urfolks grupperne). Moisey Kharitonovich Karaev, Alexander Karaevs nevø, var chef for en af afdelingerne. Grigori Z. Kibizovs afdeling, fra Markovo, deltog i væbnet konfrontation med de hvide garder. Efter at have forenet sig med tropperne fra den røde hær deltog Kibizovs hjemmeværn i sejren over V.I. Bochkarevs hvide garde i Gizhiga og Nayakhan den 10. og 13. april 1923.

I december 1959 skrev Alexander I. Karaev et brev til den sovjetiske ledelse,

hvor han fortalte om sine bidrag til etableringen af det sovjetiske styre i Tjukotka: "I. Alexander en af de tre Karaev-brødre, er stadig i live i en alder af 74 år, en syg og handicappet person siden 1958, vil gerne vide, hvorfor USSR-historikerne den dag i dag er tavse om vores rolle i den fredelige Sovjetisering af Tjukotka og Anadyr regionen, når det endda er nævnt i amerikanske publikationer. Vi, Karaev-brødrene, hovedsagelig med hjælp fra vores landsmænd, osseterne og den lokale befolkning, forsvarede denne afsidesliggende region mod de hvides invasion og sovjetiserede området uden omkostninger for den sovjetiske regering. Af hensyn til den regionale historie og for sandhedens skyld og for at undgå eventuelle fejlfortolkninger, er det på tide at fremhæve disse kendsgerninger"

Heldigvis blev Tjukotka distriktet, hvor Karaevs handelsstationer var, forskånet for sammenstød med den hvide hær's afdelinger, og Fjodor I. Karaev, den nye sovjetiske administrator, kæmpede for det meste med skruppelløse handlende og brændevinssmulgere. Han udstedte handelscertifikater, opkrævede pelsskat, ydede hjælp til den sultende lokalbefolkning og stræbte på mange måder efter at etablere lov og orden på Tjukotka. I løbet af vinteren 1923 foretog han en detaljeret undersøgelse af Tjukotkas kystbefolkning ved at rejse via hundeslæde fra Uelen til Anadyr, hvor han indsamlede data om bebyggelsernes størrelse og etniske sammensætning af hvert indfødt samfund, antallet af skindbåde, slædehunde osv. Da borgerkrigen var forbi, blev Karaev en fremmed for

det nye sovjetiske styre og fordrevet fra sin position som autoriseret sovjetisk repræsentant i området.

Karaev-brødrene forlod Dezhnev i 1923, et afgørende år for regionen. Efter bolsjevikernes sejr blev det klart, at individuelle handelsmænd ikke længere var

Clarendon Carpendale at his home in East Cape 1920 foto Oscar Wisting

velkomne i det sovjetiske Tjukotka. Alle-rede i 1921 overvejede Alexander Karaev at afvikle sine handelsaktiviteter, efter at hans varehuse i Anadyr' og Kolyma blev røvet af bolsjevikkerne. Karaevs ejendom blev nationaliseret i 1923, og de nye distriktsmyndigheder foreslog at gøre Dezhnev til centrum for sovjetisk handel i området. Karaev-familien flyttede til Vladivostok, og i 1925 flyttede Alexander Karaev til Japan, hvor han etablerede et firma, der skulle handle med USSR. I 1947 vendte han og hans familie tilbage til USSR, og han døde i byen Sverdlovsk i Ural. Han efterlod dagbøger og detaljerede erindringer, som endnu ikke er blevet studeret eller offentliggjort. I 1920'erne deltog Fjodor og Moisey Karaev i forskellige sovjetiske polare ekspeditioner på Tjukotka og det Østsibiriske Hav. Moisey Karaev vendte til sidst tilbage til USSR. Han blev arre-

sterede i 1939, derefter frikendt og døde kort efter.

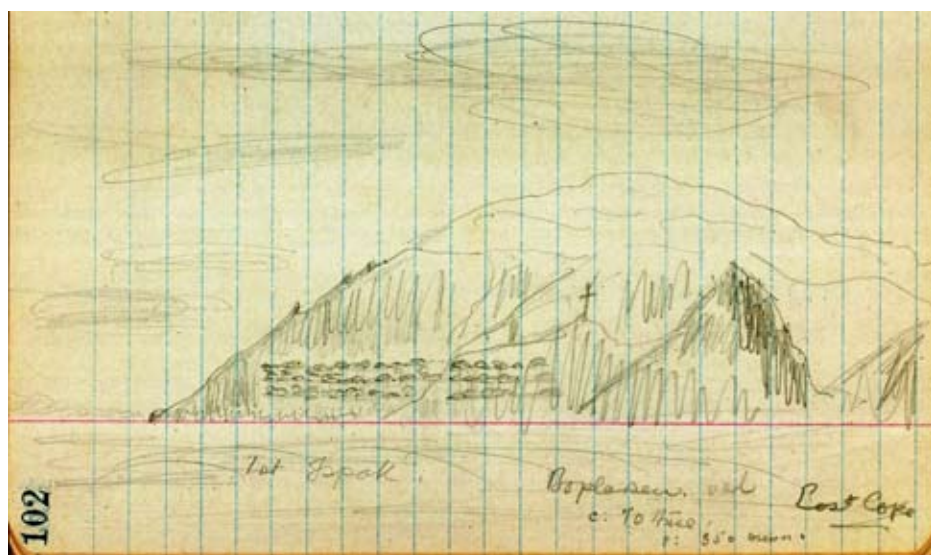
Fra 1904 boede en anden farverig karakter ved navn Charley Carpendale (Clarendon Coulson Carpendale, 1874–1951; Karpendel på russisk), en erhvervsdrivende fra Australien og en partner til Olaf Svenson, en amerikansk iværksætter, i Dezhnev. I 1900 var han begyndt at søge efter guld i Alaska og ankom snart til Tjukotka med en gruppe amerikanske guldsøgere. Carpendale havde et lager i Dezhnev og en pelshandelsstation i Uelen. Charley Carpendales flamboyante person er skildret i mange kilder: i norske Harald Sverdrups og russeren Nikolai A. Galkins erindringer beskrives han som en klog ekspert i nordlige folk og skikke, hvorimod han i Tikhon Z. Syomushkins og Yuriy Rytkeus romaner er omtalt som "et hensynsløst rovdyr og udbytter".

Galkin gav følgende beskrivelse af Carpendales karakter og udseende: "Han er halvøens patriark, der ankom hertil for fireogtyve år siden som ansat i et Russisk-amerikansk guld efterforsknings firma. Senere, ligesom alle europæere, der bor her, havde han sit handelsselskab og lever i øjeblikket af sine opsparinger. I løbet af et kvart århundrede rejste Charley til Amerika to til tre gange, men som han siger, "livets støj" tiltrækker ham ikke, og han har intet ønske om at forlade Tjukotka. Han anser tjukterne for at være gode mennesker, hvis moralske kvaliteter er højere end blandt de civiliserede indbyggere i den nye og gamle verden. Charley ser lidt ud som både tjukter og europæer. Han går med

broderet tjukti torbaza (skindstøvler) og en ternet bomuldsskjorte stukket ned i bukserne. Han ryger en velduftende Capstan (britisk tobak) og piben forlader aldrig hans mund”.

Carpendale var gift med en tjukti kvinde ved navn Poong-i. Ni børn blev født i dette ægteskab. Carpendale kaldte sin kone Jessi, måske til minde om sin mor, Jessi Anne Terner. Da udenlandske handlendes status på Tjukotka forværredes i 1926 flyttede Carpendales familie tværs over Bering Strædet til Alaska. I de senere år levede Carpendale i Canada, hvor han

milie. Amundsen forærede Carpendale det norske flag der havde ledsaget ham på hans berømte ekspeditioner. Flaget var signeret af de kongelige i England og Norge og havde fulgt Amundsen til Sydpolen, den nord geomagnetiske Pol og tværs over Nordvestpassagen. Amundsen adopterede Camilla, Carpendales 11-årige datter, og tog hende med til Norge sammen med en fireårig tjukter pige ved navn Kakonita. Pigerne blev meget berømte i Norge, hvor de kom i skole. Amundsen, hans venner og bekendte tog sig af dem. Efter Amundsens konkurs

Fra Knud Rasmussens etnografiske skitsebog – tegning af kysten ved East Cape

havde en fjerkræfarm; hans kone Jessi døde i 1971.

I løbet af vinteren 1921, hvor det norske Ekspeditionsfartøj Maud var indefrosset i isen ud for Tjukotka halvøen besøgte Roald Amundsen Dezhnev. Han blev venner med Carpendale og dennes fa-

sendte han dog sine adopterede børn tilbage til Tjukotka. I 1925 genforenedes Camilla med sine forældre og Carpendales familien adopterede Kakonita som en af deres egne børn. I 1926 flyttede Kakonita til Alaska med Carpendale familien. Flere andre handlende sven-

skeren Silvermar (lokal agent for Olaf Svenson), russeren Pyotr Samsonovich Bryukhanov og en vis Kazakov opholdt sig angiveligt også i Dezhnev i 1923. Dog Bryukhanov boede vistnok mest i Uelen. Måske var det samme "Bryukhanov", der talte med Rasmussen i Uelen i september 1924. Rasmussen beskrev Bryukhanov som "en gammel handelsmand ved navn Gobrinoff".

Knud Rasmussen i Dezhnev og Uelen den 17.-18. september 1924

Charley Carpendale var den første person der mødte Knud Rasmussens skib på stranden i Dezhnev, men der siges ikke andet om ham i FTE offentliggjorte rapport. Rasmussen nævnte heller ikke Carpendales forbindelser til Amundsen (skønt han havde et brev fra Amundsen til Carpendale). Tilsyneladende var deres kontakt kortvarig. Carpendale præsenterede Rasmussen for den russiske politimand Alyaev (Alyaeff), der sørgede for, at Rasmussen kom med til hovedkvarteret i Uelen for at gennemdrøfte hans indrejsetilladelse.

Ifølge Rasmussen var Dezhnev dengang en lille bygd, beboet af tjuktere, flere nødlidende eks-handelsfolk og en repræsentant for den sovjetiske regering. Nikolay A. Galkin, der besøgte Dezhnev i samme periode, beskrev Dezhnev således: "Den "europæiske" sektion ligger lige ved kysten som fem små huse i amerikansk stil; tjukter bebyggelsen ligger længere oppe af kystklippen, tolv yarangas. Fem mennesker beboede den europæiske sektion, som ikke omfatter tjukter familien Charles Carpendale. De

vilkår, som vi skal tilbringe vinteren i, ser ud til at have meget substans".

Den russiske journalist Boris Lapin, som besøgte Dezhnev i 1928, gentog Galkins beretning: "Landsbyen så patetisk og forladt ud". Ifølge den russiske polar-tælling fra 1926-1927 var befolkningen i Dezhnevo dengang 78 mennesker. Et meget større samfund på 269 mennesker (147 mænd, 122 kvinder) boede i det nærliggende Uelen på den arktiske kyst. En endnu større gruppe på 349 mennesker boede i Naukan, nær Øst kap (Kap Dezhnev), Rasmussens påtænkte destination.

Fra Dezhnev tog Rasmussen til Uelen med hundeslæde over den sumpede tundra. I sin bog Fra Grønland til Stillehavet nævnte han navnene på adskillige Uelen beboere bl.a. repræsentanter for den sovjetiske administration og handlende. Tre af de nævnte navne kan identificeres: "Guvernør" Nikolaus Losseff, "politi-konstabel" Maxim Penkin samt handelsmand og tolk Piter Cossigan. For de to første tog Rasmussen fejl i deres fornavne, men oplyste korrekte efternavne.

Grigoriy Nikolaevich Losev (Losseff, ifølge Rasmussen) var Tjukotka distriktets leder udpeget af Kamtjatka Regionale Revolutionære Komite, som Fjodor Karaevs afløser fra januar 1924. I 1918-1922 kæmpede han i borgerkrigen i det russiske Fjernøsten. Fra 1923 tjente Losev i Arbejder og Bønder Tilsynet (WPI); samme år fik han ansvaret for Tjukotka som repræsentant for WPI's Kamtjatka afdeling. Som distriktschef udførte Losev de samme opgaver som sine forgængere

eller Karaev. Han pågreb amerikanske små handelsfartøjer og beskattede deres varer, opkrævede skatter, udstedte handelslicenser, leverede forsyninger til de lokale beboere, indsamlede statistikker, bekæmpede spritsmuglere og tog sig af ledelsesmæssige problemer. Den 13. marts 1925 fandt den første Tjukotka regionale kongres sted for urfolkenes repræsentanter i Uelen, mens Losev stadig var der. I sommeren 1925 vendte Losev imidlertid tilbage til Petropavlovsk på Kamtjatka, og indtil 1950'erne arbejdede han på et lokalt forsyningsagentur. Losev talte efter sigende tjuktisk og koryak-sprogene, var bekendt med lokal livsstil og traditioner og var en habil hundeslæde kører. Tikhon Semusjkin skildrede Losev med kælenavnet Los (russisk elg) i sin roman der foregår på Tjukotka. Ifølge Rasmussens beskrivelse var "guvernør" Losev meget venlig over for ham, inviterede ham hjem, præsenterede ham for sin familie og gav ham middag. Han var dog ikke i stand til at give ham tilladelse til et fortsat ophold på Tjukotka.

Ivan Egorovich Penkin var chef politibetjent i Tjukotka distriktet. Han var en mand af tårnhøj størrelse; Rasmussen kaldte ham "en kæmpe", og Lapin bemærkede, at han var "en høj, fregnet fyr." Han bekæmpede også amerikansk og japansk smuglergoods (på den måde blev det opfattet af de sovjetiske myndigheder), efterforskede kriminalitet og opretholdt lov og orden i den region, der var betroet ham. Boris Lapin portrætterede Ivan Penkin i sin roman "Dagbog fra Stillehavet" under efternavnet Pyatkin og fremstillede ham som en helt i tjuk-

ternes historier.

Pyotr Vasilevich Kosygin, som slog sig ned i Tjukotka i århundredets første år, var Karaevs følgesvend. Han havde sit eget handelslager i Ryrkaypiy (Nordkap), som de sovjetiske myndigheder opgav i 1929. Muligvis deltog Kosygin i kampen mod den hvide garde som en del af "Karaevs folkefront". Han var af Kamtjadal oprindelse (russisk betegnelse for de russificerede Kamtjatka urfolk og indbyggere i Markovo-samfundet ved Anadyr-floden) og var gift med en lokal tjukter kvinde. Han boede i et tjukter skindtelt (yaranga) med sin kones familie. Galkin skrev om Kosygin: "Han siger, at han ville til fastlandet (Rusland) eller til Amerika, men hans tjukter svigermor er ikke enig og vil ikke lade sin datter og barnebarn rejse". I 1924 blev Kosygin nævnt i en kriminel sag om drukkenskab og smugler sprit i Uelen; det lokale politi mistænkte ham for at destillere spiritus. Han blev i Uelen længe efter Rasmussens besøg og blev opført som "ansvarlig" for lokale vejrobservationer fra december 1928 til august 1930. Rapporten fra 1930 fra en grænsevagtofficer, AA Kampan, indeholder de sidst kendte oplysninger om Kosygin. På det tidspunkt var Kosygin opført som handelsmand på Dezhnev handelsstation for Kamtjatka Aktieselskab: "Kosygin er en person, der er ret populær på Tjukotka. Han er selv en Kamtjadal, rejste til Amerika, studerede der, de siger, at han tog sin eksamen fra et universitet i San Francisco. Han taler engelsk/amerikansk særdeles godt. Han kom til Tjukotka for længe siden. Han ernærede sig som promyshlennik

(pelsjæger) og som handelsmand. Han boede i en delvis jordhule og var ejer af en båd. Han arbejdede i den revolutionære komité og derefter ved arbejderbondeinspektionen. Han er ret gammel nu. Han venter årligt på at blive sendt ud af Tjukotka. Han var meget ivrig efter at give forskellige baggrundsoplysninger om Tjukotka.

Rasmussen gjorde en værdifuld observation efter sit møde med flere tidligere handelsmænd i Uelen. På det tidspunkt var flere handelsmænd endt uden midler til at forsørge sig selv. Den sovjetiske administration tillod dem ikke at handle, men forhindrede dem også i at forlade området eller emigrere til Amerika. Efter en diskussion med de konkursramte handelsfolk kom Rasmussen til Pyotr Kosygins tjukter yaranga, hvor han stiftede bekendtskab med tjukternes levevis og hørte en historie om tjukterne og Eskimoernes oprindelse. Rasmussen optog omkring hundrede ord på Naukan-dialekten (Naukanski Yupik), som han havde hørt fra jupik talende. Den 18. september forlod Rasmussen, ledsaget af Penkin, Uelen og vendte tilbage til Dezhnev, hvorefter han gik ombord på Teddy Bear der sejlede kort efter. På grund af drivisen blev fartøjet tvunget til at opholde sig et stykke tid ud for kysten ved Naukan, som Rasmussen beskrev som "det forjættede land". Nogle jupik mænd fra landsbyen gik efter sigende over isen ud til skonnerten. De talte med Rasmussen og udtrykte beklagelse over hans afrejse. Det gav Knud Rasmussen mulighed for at udvide sin viden om Naukansk jupik dialekt.

Ved skæbnens ironi ventede en person på Rasmussen, da han kom tilbage til Nome, med et telegram om, at han havde fået tilladelse fra den sovjetiske regering til at besøge Tjukotka. Det var ikke desto mindre for sent på sæsonen at sejle tilbage. I stedet fik Rasmussen i Nome en lille samling arkæologiske genstande fra "Østkap"-området, altså fra et sted i nærheden af Naukan; det er beskrevet i ekspeditionsberetningerne. Nikolai A. Galkin, repræsentant for de sovjetiske handelsorganisationer i området, beskrev Rasmussens besøg i et kort opslag i sin dagbog dateret 18. september 1924: Skonnerten Teddy Bear ankom fra den amerikanske kyst. Knud Rasmussen, en dansk rejsende og etnograf ankom. Fra 1921 har han studeret grønlandske eskimoer og er nu ankommet hertil med samme mål. Han indsendte en anmodning til Moskva om tilladelse til indrejse, men begyndte at rejse før han modtog den; derfor foreslog de lokale myndigheder ham at tage to eller tre dage til Naukan ledsaget af en betjent, men han nægtede og vendte tilbage. Galkins udtalelse modsiger Rasmussens egen rapport om, at han blev beordret til at forlade Tjukotka dagen efter. Det er klart, at Rasmussens beskrivelse afspejlede situationen mere præcist: det var yderst tvivlsomt, om han ville have afslået et besøg på Naukan, hans ultimative destination, selvom det var for en kort periode. Et andet unøjagtigt og stærkt politiseret udsagn er tilgængeligt i en kort rapport fra 1926 af Vladimir G. Bogoraz efter den 21. internationale amerikanist kongres i 1924, hvor Rasmussens

partnere, Kaj Birket-Smith og Therkel Mathiasen, præsenterede de foreløbige resultater fra FTE: ”I 1924 kom Rasmussen på en amerikansk hvalfangerskonneret til den eskimoiske bosættelse Nookan på Kap Chukotsky. På det tidspunkt blev vores forhold til amerikanerne eskaleret på grund af et forsøg fra amerikanske kommercielle jægere og handlende på at besætte (sovjetiske) Wrangel øen, uden menneskelig beboelse, men fuld af naturlige rigdomme. Den russiske damper Dekabrist fjernede de amerikanske forbrydere fra Wrangel Island. Da de andre hvalfangere indså, at de havde brudt handelsreglerne, blev de mere forsigtige med at nærme sig de russiske kyster. Således var Rasmussen i sidste ende ikke i stand til at komme i land på Tjukotka”.

Rasmussen kædede med rette de sovjetiske myndigheders forsigtige holdning til sit besøg sammen med Vilhjálmur Stefánssons nylige aktiviteter på Wrangel-øen, og han beklagede, at han uden at vide det blev fanget i et ”politisk hvepsebo”. Den sovjetiske fjernelse fra Wrangel Island af den lille amerikanske ”koloni” af en amerikaner og 13 Inupiat/eskimoer fra Nome fandt faktisk sted i løbet af de samme dage i sensommeren og det tidlige efterår 1924, da Rasmussen forsøgte at besøge Naukan for at studere jupik eskimoerne.

De Sidste Dage i Dezhnev

Rasmussen besøgte Dezhnev på en tid med hurtige sociale forandringer, der endte med at forvandle dette økonomiske knudepunkt for internationale forbindelser til et dødvande. Havnebyen

Dezhnev med et samliv af russere, amerikanere og tjuktjer samt indflydelse fra Jupik fra det nærliggende Naukan, og kontakter med sømænd og Alaska urfolk bidrog til at omdanne byen til et særlig ”lille Uelen” åben for forskellige kulturelle påvirkninger. Da sovjetiske myndigheder foreskrev et stramt greb om alle internationale kontakter og begyndte at udvise handlende som Karaev brødrene, Carpendale og Kossygin, var denne ånd af kulturel forbindelse kortvarig.

Nikolay Galkin, som ankom til Dezhnev forud for Rasmussens besøg, har skrevet detaljeret om det lokale daglige liv i sin dagbog fra 1924-1925. Han boede og arbejdede på Karaev brødrenes tidligere handelsstation, der blev overført til det sovjetiske kommercielle firma Okhotsk Kamtjaktalsk Industrielle Fiskeri Selskab (OKIFS). Han beskrev handel med Tjukterne og jupik og tilstedeværelsen af jægere fra både nærliggende og fjerntliggende samfund som Uelen, Naukan, Inchoun, Yandagay, Akkani med mere. Han beskrev hvordan den sovjetiske handelsstation i Dezhnev havde indflydelse på lokalbefolkningens traditionelle livsstil. I 1926 ophørte OKIFS med at eksistere. Derefter var handelsstationen i kort tid under ledelse af et andet sovjetisk agentur ved navn Statens Fjernøstlige Handels Bureau, og i 1927 blev den overført til Kamtjatkas Aktieselskab, der eksisterede indtil 1945. Dezhnev tjente også som et sted for kulforsyninger til dampskibe. Oprettet i forbindelse med den russiske hydrografiske ekspedition til det arktiske hav (1911-1915). I oktober 1924 fik dampskibet Røde Oktober, efter

sin tilbagevenden fra Wrangel øen, kul fra lageret i Dezhnev.

I 1920'erne udviklede der sig en kunstnerisk tradition for udskæring af hvalrostænder i Dezhnev. I 1931 blev der etableret et lille sløjdkollektiv i byen som en filial af Uelens udskærings værksted. På det tidspunkt omfattede det 10 udskærere, alle tjukter. Et af de bedst kendte kunstprodukter fra Dezhnev udskæringsskole var en hel stødtand lavet af udskæreren Stepan Ettugi med en billedserie af bebyggelsen med otte handelsstationsbygninger og 14 Tjukter telte. Den har påtegningen Tjukotka Halvøen, Dezhnev. 1926. Ifølge onlinekataloget over Tjukotka, urfolks kunsthåndværk var der 26 tjukter og jupik udskærere ud af 276 registrerede udskærere fra Dezhnev.

I 1931 blev der etableret et jagtsamarbejde i Dezhnev, og omkring 1933-1934 blev det omdannet til et kollektivbrug (kolkhos) kaldet "Den Nye Vej". På forskellige tidspunkter fandtes der en eller to maritime jagtbrigader på seks til otte jægere. Under et møde i september 1936 i Uelen rapporterede Ettugi, udskæreren, at "det var meget vanskeligt at organisere et kollektivbrug; folk ville ikke være med". I 1932 deltog USSR i aktiviteterne for det andet internationale polar år. Som en del af dette internationale program blev meteorologiske observationer påbegyndt i Dezhnev den 1. oktober 1932. Til dette blev der opført tre runde præfabrikerede beboelsesbygninger og en separat bygning hvorfra der blev iværksat meteorologiske, aerologiske samt andre observationer. I august 1933 blev Dezhnev meteorologiske bygninger

og installationer flyttet til Uelen; dog fortsatte parallelle observationer i Dezhnev indtil august 1935.

I slutningen af 1930'erne og 1940'erne afveg Dezhnev lidt fra andre små urfolks kystbosættelser på Tjukotka. Referaterne fra 1947-1951 fra de månedlige landsbyrådsmøder indeholder diskussioner om emner, der er typiske for denne æra: organiseringen af havpattedyrjagt, vinterfangst på polarræve, landsbyens arbejde, folkeskolen, driften af en lille landsbybutik og en læsesal, de sanitære forhold i den faste bebyggelse og i de enkelte skindbeklæde huse, forberedelser til sovjetiske ferier osv. Ligesom alle andre steder på det kystnære Tjukotka, havde jægere fra Dezhnevs lille kollektive farm årlige planer om at fange et vist antal havpattedyr og pelsdyr. Gennemførelsen af disse planer blev behørigt drøftet på landsbyrådets møder. Selv en socialistisk "konkurrence" mellem kollektivbrugene i Uelen og Naukan blev debatteret. Det er vanskeligt at sige, i hvilken grad disse diskussioner påvirkede opfyldelsen af den årlige fangst. Beslutningen fra 1948-1949 om at opnå "total læsefærdighed" med hjælp fra en lokal skolelærer og snesevis af skoleelever var et andet ambitiøst projekt. Stærkt drikkeri var et evigt problem, også for en russisk butikschef. Efter kundeklager vedtog Landsbyrådet en resolution, der forbød butikschefen og lagerchefen at "deltage i drikkeriet" i arbejdstiden.

Det er vanskeligt at afgøre ud fra landsbyrådets dokumenter, hvordan Dezhnev indbyggerne levede, fordi disse dokumenter blev udarbejdet i over-

ensstemmelse med datidens populære sprog. Mellem 1930 og 1950 forblev befolkningen i Dezhnev under 100 mennesker; der var 96 personer i 1930 og 91 i 1939. Indbyggertallet faldt til omkring 80 mennesker i 1950. Hovedsagelig på grund af familier med børn i skolealderen flyttede til det nærliggende Uelen, et meget større samfund, der havde en

det afgørende for mange, at der allerede eksisterede mangeårig familie og økonomiske forbindelser med Uelen.

Da området, hvor Dezhnev lå, blev ledigt ville myndighederne bruge stedet til at bygge nye boliger til det nærliggende jupik samfund Naukan, som efter planen også skulle flyttes. Denne plan havde ingen gennemslagskraft; og i stedet, flyt-

Dezhnevo sommeren 2018. Foto Sergei Shokarev.

kostskole. Da den sovjetiske politik med ”udvidelse” af urfolkernes bosættelser begyndte på Tjukotka, i begyndelsen af 1950’erne, blev indbyggerne i Dezhnev flyttet til Uelen omkring 15 km mod nordøst. Det skete engang i slutningen af 1951 eller begyndelsen af 1952. Ifølge referatet fra landsbyrådet mødte tanken om at nedlægge bosættelsen og flytte befolkningen til et andet sted ikke nogen modstand i Dezhnev. Tilsyneladende var

tede folkene i 1958 fra Naukan længere sydpå til tjukter samfundet Nunyamo.

Dezhnev i Dag

Efter at tjukter bosættelsen blev lukket, forblev en sovjetisk grænsevagtpost i Dezhnev i flere årtier men i 1995 brændte den ned, og i dag er kun et ensomt vagttårn tilbage. Et intakt træhus står stadig; dette er alt, hvad der er tilbage fra de tidligere handelspladsbygninger. Der er

Dezhnevo sommeren 2018. Foto Sergei Shokarev.

et andet ret robust hus på skråningen. Jægere fra Uelen, der kommer her for at jage havpattedyr, holder orden i huset. I modsætning til mange andre jagthytter har den to komfurer, køjesenge og en lille mængde mad på hylderne og holdes rent og hyggeligt. I løbet af de sidste par år er antallet af besøgende til dette sted steget i løbet af sommeren, da Uelen jægere og fiskere kommer på firehulede motor-køretøjer op langs kysten, og der er en turist vandrerute fra Lavrentiya bugten til Dezhnev (Naukan) og Uelen.

Rustne tønder, mursten og andet affald flyder på kysten ved siden af huset, og det gamle grænsevagtstårn knejser stadig i nærheden. Ufrugtbar tundra er alt, hvad der er tilbage på dette sted.

Det er svært at forestille sig, det hektiske liv der engang udspandt sig her på stedet. Isbjørneskind var ved at tørre, Alexander

Karaev foretog sine vejrobservationer, Charley Carpendale læste i Bibelen for sine børn, og Knud Rasmussen kom i land for at fuldføre sit livsværk. Det var her hans langvarige drøm om at rejse over "eskimoernes land" fra Grønland til Nordøstasien blev afsluttet.

Lidt om innu indianeren Joséphine Bacon

Joséphine Bacon er en Innu digter, tekstforfatter, historiefortæller, foredragsholder, manuskriptforfatter, oversætter, fortolker og filmskaber fra Pessamit. De centrale temaer i hendes forfatterskab er nomadisme, overleveringen fra forfædrene, tilhørsforhold, kolonialisme, afkolonisering og identitet.

Joséphine Bacon blev født i 1947 i Innu samfundet Pessamit. Hun levede som

ord og det tog lang tid at lære. En dag fik kostskolen en radio, og det ændrede alt. Gennem musikken fik Joséphine Bacon bedre greb om det franske. Ved at synge lærte hun sproget nemmere.

Langt fra sine forfædres land ankom hun til Montreal i november 1968 på udkig efter et job. Hun overlever med forskellige småjobs. Lever en overgang på gaden. Hun hænger ud i den vestlige del af byen, hvor ”alle indianerne var” og her fandt hun også venner blandt byens hippier.

På samme tid begynder hun at arbejde som tolk for flere antropologer som er interesserede i innu kulturen. Som tolk berejser hun nu sit gamle barndomsland og snakker med en masse mennesker. Hun siger selv: ”Det var der i området, jeg stillede de ældste alle de spørgsmål, jeg havde brug for at stille for at vide, hvem jeg var, og det var her ved at omskrive og oversætte de ældstes udsagn og fortællinger, at jeg blev indianeren jeg burde være.

Hun siger om innu sproget

”Det er mit første sprog: Mine forældre talte det. Jeg lærte fransk som femårig på en kostskole for indfødte uden for mit lokalsamfund. I halvtredserne var der ingen, der talte det. Fordi vores forældre var jægere, var det Innu, vi talte, tættere på nomadismen, på jorden/landskabet. Nomadisk innu sprog ligner ikke det der tales på reservaterne i dag af de fastboende. Miljøet og behovene er anderledes: Før brugte vi vores miljø som jægere, så vi talte om det konstant. Oprettelsen af reservaterne affødte et nyt Innu sprog.

nomade med sine forældre i Nutshimit, det indre af hendes folks land. Hun var bare 5 år gammel da hun kom på kostskole. Her lærer hun fransk men havde heldigvis mulighed for at tale innu sproget udenfor klasseværelset. Det franske sprog måtte den lille pige lære ord for

På reservaterne talte vi ikke meget om søer, floder osv. Vi boede i huse med køleskabe og køkkener. Sproget ændrede sig.”

Den kulturelle arv

Joséphine Bacon glemte aldrig at hendes papfar Pien Mishtanapeu engang havde sagt:

”Næste gang du går i skoven så lyt, hvis du lytter godt, vil træerne tale til dig”. Første gang hun kom ind i en boghandel huskede hun Piens ord. Der var alle disse bøger på hylderne der kom fra træerne, og som talte om alt, eventyr, poesi, viden og så mange andre ting. Hun fik straks lyst til at åbne dem for at høre hvad bøgerne havde at sige.

Dokumentaren ”Call Me Human”. Instrueret af Kim O’Bomsawin, udgivet i september 2020 i Canada og vist på Cinemateket i marts 2023. I filmen følger vi Joséphine Bacon i gaderne i Montreal, hvor hun har boet siden 1960’erne og på sine forfædres land i Nushimit, på North Shore, nær Baie-Comeau.

Filmen ”Call Me Human” var en af flere film fra ”Imagi NATIVE Quebec” som man kunne se i Cinemateket i København mellem 2.-13. marts 2023.

Innu folket

Vikingerne i Grønland tog ofte på togter til det nuværende Canada. Her mødte de innu folket, som de kaldte skrællinger og deres land Nitassinan kaldte de for Markland.

Unge fra innu indianerne deltog i den første cirkumpolare ungdomskonference for oprindelige folk i 1994 på Tidens

højskole i Hørsholm, arrangerede af daværende Arktisk gruppe (IWGIA) og grønlandske studerende i Danmark.

Innu indianerne blev også kendt i Europa, da NATO gennem mange år imod folkeretten brugte deres territorier til at øve flyvninger med overlydsfly. Støjen fra disse flyvninger stressede renerne og de tabte drastisk i vægt. Flere Europæiske ngo’er forsøgte at stoppe disse flyvninger men desværre forgæves.

Den norske antropolog nu afdøde Georg Henriksen har skrevet en fremragende monografi om innu indianerne: ”Hunters in the Barrens – The Naskapi on the Edge of the White Man’s World”

Digt af Innu indianeren Joséphine Bacon

**”Hun er tundraen
Ud af øjenkrogen
ser jeg hende
hendes sjæl danser
med nordlyset
enhver horisont drømmer
om hendes skønhed ”**

(Fra digtsamlingen Nipishapui nete mus-huat - en kop te på tundraen)

KNUD RASMUSSEN SELSKABET

Bestyrelse:

FORMAND

CLAUS ORESKOV

30722576 • kilaasi.oreskov@gmail.com

NÆSTFORMAND

JACOB MOTZFELDT KYED

53535025 • jkyed@hotmail.com

KASSERER

NANCY PEDERSEN

40307409 • nancypedersen@live.dk

SEKRETÆR

BIRTE HAAGEN

30528235 • tinok.birte@email.dk

BESTYRELSESMEDELEM

ERIK FLEISCHER ("BARN")

40797921 • barn.fleischer@gmail.com

SUPPLEANTER

JYTTE BLOCH-KELSEN

45819695 • jytte-bloch-kelsen@privat.dk

NAJA MIKKELSEN

nm@geus.dk

KNUD MICHELSEN

39627781 • knud@michelsen.mail.dk

Redaktionen af Slædesporet

– udgøres af bestyrelsen med

Claus Oreskov

som ansvarshavende redaktør.

Alle henvendelser vedr. udgivelsen

bedes rettet til redaktøren

kilaasi.oreskov@gmail.com

ISSN 1603-9246

Polar litteratur

Joséphine Bacon er en Innu-digter, født i 1947 i den canadiske provins Quebec. Instruktør og tekstforfatter betragtes som en af Quebecs førende forfattere. Joséphine Bacon siger ofte om sig selv, at hun ikke er en digter. Ud af sit nomadiske og generøse hjerte taler hun imidlertid et sprog fyldt med poesi, som et ekko og overlevering fra de ældste innu-indianere, hun har kendt. Hun siger selv: "Når jeg

skriver et digt, hører jeg gamle mennesker fortælle mig historier". Et af hendes favorit ord er: "nimitinikashuen". Der er en hel historie i det ord. Det er, når en jæger ikke længere kan finde rensdyrene, og han laver et ritual for at finde dem. Rensdyrenes ånd Papakassik, vil vise ham den retning, han skal følge for en frugtbar jagt. Hun har udgivet forskellige digtsamlinger, hvoraf hovedparten er på fransk og innu, dog en enkel på engelsk: "Uiesh / Somewhere". Hun har undervist i Innu sproget i over 40 år. Hun har deltaget i dokumentarfilm, kortfilm og i flere tv-serier. Gennem hendes digte minder hun os om det væsentligste i livet: skønhed, enkelhed og sanselighed.